

CPD VISÚ z pohľadu ochrany údajov osobitnej dôležitosti.

Ing. Marcel Berezný

Topografický ústav, Ružová 8,
975 53 Banská Bystrica Slovensko
berezny@topu.army.sk

Abstrakt: Zobrazovanie a následná prezentácia údajov osobitnej dôležitosti v informačných prostrediach a podkladoch je v súčasnosti regulovaná a kontrolovaná orgánmi štátnej správy na základe základných ustanovení zákona 215/ 2004 „ O Ochrane utajovaných skutočností“. Proces kontroly a regulácie má svoje úskalia a problémy, ktoré súvisia so zavádzaním stále dokonalejších a kvalitnejších technologických zariadení a postupov, ktoré umožňujú bezhraničný prístup ku kvalitným a podrobným informáciám o území

Kľúčové slová: Centrálna priestorová databáza , informácie osobitnej dôležitosti, diaľkový prieskum Zeme, utajovaná skutočnosť, objekt osobitnej dôležitosti, ďalší dôležitý objekt.

Abstract. Ak je článok v českom alebo slovenskom jazyku, je potrebné uviesť stručnú anglickú anotáciu v rozsahu úvodného abstraktu pričom prvá veta abstraktu bude názov príspevku v angličtine.

Keywords: English

1 Úvod

Komplexná informácia o území prezentovaná v tomto prípade v objektovej forme ako elementárny stavebný prvok „ Centrálnej priestorovej databázy “ môže obsahovať údaje a atribúty osobitnej dôležitosti“. Tieto však podliehajú podľa súčasnej platnej legislatívy (Zákon 215/2004 Z.z.) jednému zo stupňov utajenia. Ponuka a distribúcia jednotlivých blokov „ CPD“ z územia Slovenska , užívateľovi je v tomto prípade prinajmenšom údajovo obmedzená, degradovaná a v mnohých prípadoch vylúčená.....

2 Zobrazovanie objektov osobitnej dôležitosti a ďalších dôležitých objektov

Od roku 2004 existuje zoznam strategických objektov významných pre chod ekonomiky a zabezpečovanie základných životných potrieb občanov Slovenska, ktorý

schválila svojím uznesením vláda SR na návrh rady obrany štátu. Tieto objekty v skutočnosti existujú vo forme nehnuteľností, alebo technologických zariadení, umiestnených väčšinou nad terénom, voľne viditeľné ľudským okom. Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti sú tieto objekty identifikovateľné rôznymi metódami „Dial'kového prieskumu Zeme“. V závislosti od použitého typu snímacieho senzora je rozsah získaných údajov o objektoch rozdielny. Avšak údaje o objektoch na zemskom povrchu v tomto prípade s prívlastkom „osobitnej dôležitosti“ z akéhokoľvek snímača je možné analyzovať po sémantickej a štruktúrálnej stránke s možnosťou ich následného zneužitia.

Orgány štátnej správy Slovenskej republiky prijali všeobecný úzus ochrany vyššie uvedených objektov na záznamoch z „Dial'kového prieskumu zeme“ a niektoré objekty boli zaradené do kategórie „Utajovaných objektov“, s určitým stupňom utajenia.

Zobrazovanie tejto kategórie objektov na záznamoch pozemného prieskumu ale aj dial'kového prieskumu Zeme ako východzieho materiálu pre tvorbu „CPD“ VISÚ je proces, ktorý si vyžaduje určité špecifické procedurálne postupy definované § 63 a § 64 zákona 215/2003 a ustanoveniami vykonávacej vyhlášky.

3 Možnosti ochrany objektov osobitnej dôležitosti a ďalších dôležitých objektov v prostredí CPD VISÚ a iných informačných kartografických a geografických prostrediach a podkladoch.

Súčasný spôsob ochrany objektov OOD a DDO na záznamoch z pozemného a dial'kového prieskumu Zeme je založený na **prípade „Oznamovacej povinnosti nadobúdateľa záznamu z pozemného, alebo dial'kového prieskumu Zeme“** a následnej **degradácie** informačnej hodnoty vyhotoveného primárneho záznamu.

Degradácia podľa rozsahu prevedenia môže byť:

- a) úplná
- b) čiastočná

Úplná degradácia sa vykonáva totálnym odstránením objektu z podkladu s možnosťou jeho náhrady príbuzným situačným prvkom z okolitej krajiny. Táto forma degradácie sa vykonáva pri objektoch s malým plošným rozsahom, alebo objektoch s vyšším stupňom utajenia.

Čiastočná degradácia sa uskutočňuje formou znehodnotenia kvality výpovednej hodnoty detailov identifikujúcich objekt ako taký, spôsobom zmeny rozlišovacej schopnosti objektu ako celku. Táto forma degradácie sa využíva hlavne v prípade objektov s veľkým plošným rozsahom.

Degradáciou obrazovej hodnoty OOD a DDO na primárnych produktoch prieskumu Zeme sú tieto záznamy zaradené do kategórie „**neutajované**“ a sú v plnom rozsahu použiteľné v technologickom procese ich spracovania, vyťažovania a následnej distribúcie finálnych produktov vyrobených na báze konvenčných, alebo nekonvenčných obrazových záznamov z prieskumu Zeme.

Degradácia informačnej hodnoty akéhokoľvek geografického, alebo kartografického produktu je neprirodzeným a rušivým procesom spôsobujúcim nedôveru k danému informačnému podkladu, čo nie je efektívne z pohľadu jeho komerčného, ale aj nekomerčného využitia.

Topografický ústav pristupuje k tomuto problému veľmi citlivo a celý proces ochrany údajov osobitnej dôležitosti rozčlenil do dvoch foriem:

Ochrana primárnych nedegradovaných obrazových záznamov z prieskumu Zeme a ich derivátov (CPD, ortofotomapy a pod.) - základný produkt.

Ochrana údajov osobitnej dôležitosti degradáciou primárnych záznamov z prieskumu Zeme a ich derivátov (CPD, ortofotomapy a pod.) - distribučná kópia.

Výroba, kontrola, manipulácia a uloženie základných produktov obsahujúcich chýlostivé informácie osobitnej dôležitosti, podliehajú špeciálnemu režimu podľa zákona 215/2004 Z.z.

Perspektívy ochrany objektov osobitnej dôležitosti a ďalších dôležitých objektov na záznamoch z prieskumu Zeme a ich derivátoch.

Perspektíva zefektívnenia a postupnej likvidácie celého procesu ochrany údajov osobitnej dôležitosti na záznamoch z prieskumu Zeme a ich derivátoch je možná na dvoch platformách:

Postupné znižovanie počtu objektov, ktoré spadajú do kategórie osobitnej dôležitosti.

Prijatie filozofie „Čo oko vidí, to srdce úradníka nebolí“.

Prvá platforma je v procese realizácie. Vhodnou osvetou (osobné návštevy, semináre, prezentácie a pod.) vykonávanej u správcov objektov postupne dochádza k znižovaniu zaťaženia informačných podkladov úradnými obmedzeniami vo vzťahu k utajovaným skutočnostiam.

Druhá platforma je závislá na zmene prístupu ľudského potenciálu k pohľadu na voľne existujúci objekt v krajine, ktorý aj keď je neprístupný pre bežného smrteľníka prostredníctvom rôznych bezpečnostných prvkov, je viditeľný z protihľehého kopca, veže, cesty, lietadla, satelitu a pod. Dokiaľ osoby, ktoré majú vplyv na zaradenie objektu do jedného zo stupňov utajenia neberú do úvahy skutočnosť, že objekt je dobre viditeľný zo všetkých svetových strán a ignorujú súčasné moderné metódy diaľkového prieskumu Zeme, nebude úradný akt utajenia nikdy odbúraný.

Kuriozity, ktoré súvisia so zobrazovaním a následne ochranou objektov osobitnej dôležitosti a ďalších dôležitých objektov.

Jedným z hlavných neduhov celého procesu ochrany údajov osobitnej dôležitosti na záznamoch z prieskumu Zeme a jeho derivátoch je fakt, že bežný smrteľník, ktorému je umožnený prístup k internetu si môže akýkoľvek zaujímavý objekt analyzovať prostredníctvom stránok, ktoré ponúkajú pohľad na Zemský povrch

z prostriedkov diaľkového prieskumu zeme vo forme scén s vysokým rozlíšením situácie.

V jednom okamihu procesu degradácie informácie o území z dôvodu jej utajenia, je užívateľ danej degradovanej informácie upozornený na fakt, že „je tam niečo zaujímavé“, a nič mu nebráni takmer okamžite daný objekt interpretovať z iných zdrojov.

Až ku komickej situácii vedie fakt, že objekt, ktorý bol zaradený do kategórie utajovaný napríklad v roku 2004 a podlieha procesu degradácie od daného dátumu sa voľne vyskytoval v predchádzajúcich podkladoch úplne voľne bez akýchkoľvek obmedzení. Nie je v ľudských silách všetky informačné podklady vydané do dátumu utajenia objektu stiahnuť z obehu a „vyčistiť“.

Záver.

Na záver je treba konštatovať iba jednu vec a to, že technológie zberu informácií o území veľmi pokročili dopredu, umožňujú užívateľom prístup k detailnejším pohľadom na zemský povrch bez akejkoľvek nožnej kontroly snímacích technických prostriedkov a zasahovať do tohto procesu nejakými obmedzeniami je nekorektné a nezmyselné.